

Katarina vänder på lektionen

Hon håller sina genomgångar på internet och ägnar lektionen åt läsning, tankar och vilda diskussioner. ”Flipped classroom” är modellen.

– Det handlar om att släppa ifrån sig makt, säger gymnasielärare Katarina Lycken Rüter.

22 OKT 2012

Foto: Håkan Elofsson

Katarina Lycken Rüter står där bland popstjärnorna på Youtube. Med fladdrande händer och huvudet vickande hit och dit, men med rak och varm blick bakom de blanka glasögonen, talar hon in i kameran.

– Nästa lektion förväntar jag mig att du faktiskt känner till de här fyra etiska resonemangsmodellerna och att du kan resonera utifrån dem. Vi ses!

Det omvända klassrummet, eller the flipped classroom som fenomenet heter på engelska, innebär att undervisningen delvis flyttar hem till eleverna. Läraren introducerar varje lektionspass på internet och lektionstiden används sedan för läsning och problemlösning, reflektion och diskussioner – sådant som annars ofta ligger i läxorna.

Klockan sju kvällen innan klass N10E i årskurs tre på Östra Reals gymnasium i Stockholm ska fördjupa sig i etik under en lektion i religionskunskap, ser Katarina Lycken Rüter att lektionsklippet har visats bara 17 gånger på Youtube. Hallå, skriver hon till eleverna på Facebook. Och nästa dag efter lunch, när lektionen börjar, har det visats 50 gånger. Några elever har fortfarande inte sett det, men många har sett det flera gånger.

Lektionen blir en uppvisning i vild koncentration. Eleverna presenteras för tre etiska dilemman. Det som kanske ligger närmast deras egen verklighet engagerar mest: En kille ligger efter med en inlämning för att hans tjej

har gjort slut och hans mormor dött, ska han plagiera någon annans arbete eller lämna in ett dåligt jobb?

Högljutt men fokuserat diskuterar eleverna fyra och fyra och väger olika etiska strategier mot varandra.

Under tiden går Katarina Lycken Rüter runt, sätter sig på huk vid borden, lyssnar och kommer med stickrepliker. Flera grupper landar i en kompromiss: Killen ska prata med läraren, hon förstår säkert.

Kan det vara så att de väljer den lösningen för att de själva har en lärare de pratar med?

Idén till det omvända klassrummet fick Katarina Lycken Rüter hösten 2011, då skolan hade utrustat alla salar med Powerpoint-projektorer.

– Där stod jag och visade bilder och pratade, men jag kände att jag kanske inte använde tiden så bra som möjligt, berättar hon när vi slår oss ner i vinröda sammetsfåtöljer innanför blyinfattade fönster i det högstämnda lärarrummet.

En tjej sa till henne att klassen borde få diskutera mer. Jo, tänkte hon, men först måste man ju ha en genomgång. Ett tankefrö såddes: Tänk om man kunde lägga genomgångarna på nätet?

När hon fick en surfplatta i present upptäckte hon att det fanns en sådan pedagogisk modell som användes i USA och Storbritannien. Hon läste på och inspirerades. I januari i år riggade hon upp tre ölbackar och fem band av Nationalencyklopedin hemma, ställde surfplattan ovanpå, riktade den mot sin bokhylla med god litteratur väl synlig och ställde sig själv framför. Sedan varvade hon filmen med några Powerpoint-bilder och lade ut klippet.

– Jag var skitnervös för jag blir så ful på film! Och för hur det skulle funka och för vad eleverna skulle säga, berättar hon.

Men det funkade och eleverna sa att det var det bästa hon hade gjort. Och nu lägger hon ut klipp nästan varje vecka i ämnena religion och svenska. Och hon har roligt. Genom surfplattans kamera och filmprogram har hon fått tillgång till fler verktyg för sitt arbete.

Såväl Katarina Lycken Rüter som eleverna i N10A reflekterar över undervisningen via bloggar. Foto: Håkan Elofsson

Hon skriver inga manus men hon har en tydlig idé om vad hon vill ha sagt och vilka små roligheter hon ska få med. Hon gör många omtagningar men kan nöja sig innan det är perfekt. Ibland kan det ta två timmar att göra ett åtta minuter långt klipp, om hon måste leta bilder på nätet och producera en Powerpoint-sammanfattning. Men å andra sidan, ibland hoppas hon kunna använda förra årets klipp.

– Det viktigaste jag gör som lärare är det jag gör i klassrummet. Då vill jag använda den tiden så bra som möjligt, säger Katarina Lycken Rüter. Vad hon gör är, säger hon, att ge sina genomgångar bokens tillgänglighet. De blir, precis som en lärobok, tillgängliga när och var och hur ofta eleverna vill. Det gör eleverna mer aktiva och engagerade. De som aldrig gjorde läxan förr har nu oftast sett klippet och kommer förberedda till lektionen.

– Och mina lektioner är grymt mycket mer intensiva. På ett sätt är det jobbigare. Då hade jag makten över tiden, nu kan jag inte veta var vi ska landa. Jag måste vara på tå, beredd att missa bollar. Det krävs en viss trygghet i lärarrollen för det.

Samtidigt har hon fått lättare att bedöma sina elever, eftersom hon har så mycket mer tid för att prata med dem och skaffa sig koll på var de befinner sig kunskapsmässigt.

– De får svårare att glida, säger hon.

En fråga reser sig: Har alla elever dator och internet hemma?

– Det var det första jag tänkte på, säger Katarina Lycken Rüter. Och svaret är ja. I många ämnen förutsätts eleverna skicka in inlämningsuppgifter digitalt, så det kravet är inte nytt. Men kanske ändå en aning märkligt på en skola som inte har satsat på digitalisering.

På Östra Real går det elva elever på varje skoldator och i det klassrum där lektionen hålls står en gammal rullbandspelare bredvid katedern. Så dator får föräldrarna hålla med. Och det gör de. Östra Real ligger mitt i Stockholms mest välbärgade stadsdel och även om många elever bor i helt andra delar av staden så är intagningspoängen hög och de allra flesta elever har höga ambitioner. De har inte bara dator, de flesta har också en smartphone och de ser ofta Katarina Lycken Rütters klipp på tunnelbanan på vägen till skolan, berättar fyra klasskamrater i N10E.

De är genomgående entusiastiska: Ingen kompis stör när man ser genomgången. Man kan göra annat medan klippet står på i bakgrunden, som att fika eller räkna matte. Om man är sjuk och hemma så kan man ändå skaffa sig koll. Man blir triggad att gå till lektionen och komma i tid. Och på lektionen har man mer tid att göra det man ska, säger de.

Men Arvin Moshfegh har en invändning:

– Genomgången ligger ju i datorn. Och när man sitter där lär Facebook komma upp och då kanske man fastnar där hela kvällen.

En annan uppenbar risk är att man läser mindre. Som Anton Gebert säger:

– Om man vill ha kött på benen kan man läsa läroboken, men man behöver inte.

Deras lärare tycker inte att det är något problem.

– I religion är det inte så viktigt att läsa läroboken, säger hon, trots att hon själv har skrivit en lärobok i ämnet.

– Boken kan ge samband och fördjupning, men om de kan få det på något annat sätt så är det lika bra. Däremot urkundstexter, det kommer de inte undan och det är den svåra läsningen. Hon vänder på klassrummet även i ämnet svenska.

– Där läser de mindre hemma men mer i skolan. Just för att läsning är så svårt för dem så ska de göra det i klassrummet. De ska läsa med huvudet och helst med hjärtat, inte bara med ögonen. Det bästa jag kan göra som lärare är att tvinga in dem i det.

Vad tycker kollegorna om Katarina Lycken Rütters Youtube-framträdanden? Finns det en Jantelag?

– Den är inte så stark här. Och mitt sätt att hantera den är att jag hemskt gärna svarar om någon frågar, men jag missionerar inte, säger hon.

I en soffa bakom henne småler en kollega över kanten på sin Svenska Dagbladet.

Det omvända klassrummet

Det omvända klassrummet är en pedagogisk modell som har sitt ursprung i USA på 1990-talet. Omvändningen består i att läraren spelar in sina genomgångar och lägger dem på internet, så att eleverna kan se dem och komma förberedda till lektionerna.

Klassrumstiden ägnas sedan åt interaktion – grupparbeten och diskussioner – och åt läsning. I USA går pedagogiken under olika namn, till exempel flipped classroom, flip teaching, backwards classroom och reverse instruction.

I Sverige kallas den ibland det flippade klassrummet, lite skämtsamt efter engelskan. Modellen används framför allt inom NO-ämnen och matematik, där klassen får mer tid för laborationer och problemlösning i dialog med läraren, men även lärare i SO-ämnen och språk har nu börjat vända på sina klassrum. Tekniken kan variera, men många föredrar den enklast möjliga: en surfplatta eller smartphone med de program och appar som finns där.

AV TEXT: KATARINA BJÄRVALL

FLIPPED CLASSROOM

KATARINA LYCKEN RÜTER